

DEN STYRKEDE LÆREPLAN

OMRÅDE

RIBE

Maj 2020

Indholdsfortegnelse

* Indledning	side 3
* FN's Verdensmål	side 5
* Digt af Loris Malaguzzi	side 6
* Barnesyn	side 7
* Dannelse og børneperspektiv	side 8
* Leg	side 9
* Læring	side 10
* Børnefællesskaber	side 11
* Pædagogisk læringsmiljø	side 12
* Forældresamarbejde	side 13
* Børn i udsatte positioner	side 14
* Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen	side 15
* Inddragelse af lokalsamfundet	side 16
* Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	side 17
* Alsidig personlig udvikling	side 18
* Social udvikling	side 20
* Kommunikation og sprog	side 22
* Krop, sanser og bevægelse	side 24
* Natur, udeliv og science	side 26
* Kultur, æstetik og fællesskab	side 28
* Evaluering og dokumentation	side 30

Indledning

I Område Ribe arbejder vi ud fra en fælles pædagogisk læreplan. Læreplanen er vores pædagogiske ståsted og grundlaget for vores hverdag i alle henseender.

I den styrkede pædagogiske læreplan er der bl.a. fokus på:

- ♦ At vi skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i børneperspektivet.
- ♦ At betragte læring ud fra et bredt lærings syn, hvor der er et potentiale for pædagogik og læring i alle typer af situationer - både i de mere projektorienterede forløb og i hverdagssituationer.
- ♦ At styrke overgange og forældreinvolvering.
- ♦ At tilrettelæggelse af læringsmiljøet skal ske inden for og på tværs af de 6 læreplansområder, og at refleksioner og evaluering sker ud fra en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- ♦ At det pædagogiske grundlag ikke skal indskrænkes til læring i betydningen: Det, der kan dokumenteres systematisk.

Perspektivet er ikke målstyring, men en forestilling om pædagogik som et projekt der handler om at indfri værdier vi som samfund finder betydningsfulde.

Det er værdier som at:

- ⇒ Børn skal have et godt børneliv.
- ⇒ Børn oplever sig set og hørt.
- ⇒ Børn møder tillidsfulde og nære voksne.
- ⇒ Børns bidrag ses som væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde.

Denne styrkede læreplan er udarbejdet på baggrund af

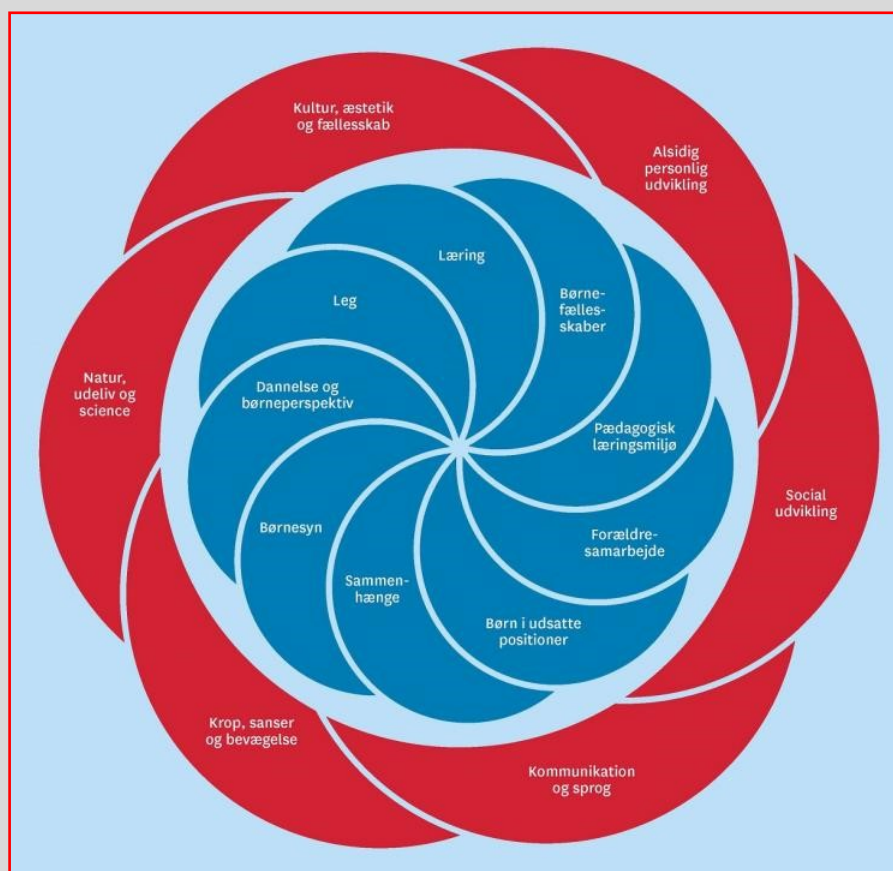
- Lovens intentioner,
- Esbjerg Kommunes Børn- og Ungepolitik,
- Notat for læring
- Strategi for læring

Den styrkede læreplan består grundlæggende af to dele:

- De blå sider, hvor vi har beskrevet det fælles pædagogiske grundlag i Område Ribe.
- De røde sider, som beskriver hvordan du overordnet skal arbejde med de 6 læreplanstemaer.

Den styrkede læreplan har undervejs været i mange hænder - for at sikre bredde, dybde og involvering.

Den styrkede læreplan er en ledetråd for, hvordan du i fremtiden skal jonglere med din pædagogiske viden og dine evner til gavn for det enkelte barns og børnegruppens trivsel, udvikling, læring og dannelse.

FN's Verdensmål

Vores styrkede læreplan er også krydret med kravene om at arbejde med FN's Verdensmål. FN's Verdensmål omhandler 17 verdensmål, som vi sammen med resten af verden skal forsøge at løse inden 2030. De store emner i målene består dels i at afskaffe fattigdom samt at gøre kloden mere bæredygtig. Vi skal i korte træk, alle leve et bedre liv, samtidig med at vi giver kloden videre til vores børn, i den bedst mulige stand.

Børn og Familieudvalget i Esbjerg Kommune har valgt, at vi frem mod 2030 skal arbejde med følgende 3 verdensmål:

- ◇ Afskaffe alle former for fattigdom i verden.
- ◇ Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring.
- ◇ Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser.

Jævnfør FN's Verdensmål: "Klimaindsats" vægter vi følgende handlinger set i forhold til temaet: "Natur, udeliv og science":

- ◆ At arbejde med bæredygtighed
- ◆ At arbejde med affaldssortering
- ◆ At pirre barnets nysgerrighed i forhold til videnskabelige temaer

Jævnfør FN's Verdensmål: "Afskaf fattigdom" vægter vi følgende handlinger set i forhold til temaet: "Social udvikling":

- ◆ At have en generel opmærksomhed på, at vi alle er forskellige og at vi alle har værdi.
- ◆ At passe på hinanden, men også at passe på institutionens ting.
- ◆ At have fokus på at øve sig i at dele med hinanden.

Jævnfør FN's Verdensmål: "Kvalitet i uddannelse" vægter vi følgende handlinger set i forhold til temaet: "Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen":

- ◆ At være aktive medspillere og skabe et positivt samarbejde på tværs af dagtilbud og skole.
- ◆ At arbejde ud fra Smart Skolestart.

Du kan finde mere viden om FN's Verdensmål på denne hjemmeside: www.verdensmaalene.dk

Du kan linke til FN's Verdensmål her: <https://www.verdensmaalene.dk/>

Vi er inspireret af følgende digt af
Loris Malaguzzi, Reggio Emilia

Et barn har hundrede sprog

Et barn
er lavet af hundrede
Barnet har
hundrede sprog
hundrede hænder
hundrede tanker
hundrede måder at tænke
at lege og at tale på.
Hundrede altid hundrede
måder
at lytte,
at forundres og at synes om
hundrede glæder
ved at synge og forstå
hundrede verdener
at opdage
hundrede verdener
at opfinde
hundrede verdener
at drømme om
Barnet har
hundrede sprog
(og dertil hundrede hundrede hundrede)
men berøves de nioghalvfems.
Skolen og kulturen
skiller hovedet fra kroppen.
Man beder barnet om:
at tænke uden hænder
At handle uden hoved
At lytte men ikke tale
at forstå uden glæde
At elske og blive overrasket
men kun til påske og i julen.
Man beder dem
tage verdenen som den er
og af alle hundrede
berøver man dem de nioghalvfems.
Man siger
at legen og arbejdet
virkeligheden og fantasien
videnskaben fantasteriet
himlen og jorden
fornuften og drømmene
er hinandens modsætninger.
Man siger til dem
at der ikke findes hundrede.
Men barnet siger:
Jo, de hundrede er der.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Barnesyn

At være barn har værdi i sig selv - og er ikke alene forberedelse på voksenlivet. Vi forstår det enkelte barn som unikt med egne følelser, holdninger og drømme. Det betyder, at det enkelte barn skal involveres og have indflydelse på egen livssituation. Vi er nysgerrige på barnets perspektiv og de pædagogiske læreprocesser respekterer de individuelle vilkår og muligheder. Det er vores opgave at skabe et frugtbart og udviklende miljø præget af omsorg og tryghed. Det er i relationer og i tilknytning til andre, at barnet udvikler sig, lærer og dannes. Vi kommunikerer anerkendende og ligeværdigt med barnet og tager udgangspunkt i barnets ressourcer. Vi ser forældrene som de vigtigste voksne for barnet og har derfor hovedansvaret for barnets liv, udvikling og opvækst i tæt samarbejde med institutionen.

Pædagogiske handlinger

- Vi arbejder med barnets nysgerrighed, kreativitet, iverigdom og lyst på livet.
- Vi ser på det barnet kan, frem for det barnet ikke kan.
- Vi er nysgerrige på barnets perspektiv og inddrager det i den pædagogiske praksis.
- Vores praksis er baseret på viden om relevante pædagogiske metoder.
- Vi kommunikerer anerkendende med både børn, forældre og kollegaer.
- Vi anerkender betydningen af relationer både mellem den voksne og barnet og børnene imellem.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Dannelse og børneperspektiv

Dannelse er en proces, der foregår hele livet. Sammen med og gennem andre.

Barnet er aktiv deltager og forankrer værdier og viden i egen personlighed som rettesnor for at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske.

Dannelse, ligestilling og demokrati danner udgangspunkt i vores daglige pædagogiske praksis, således at barnet oplever at have indflydelse på dagligdagen og aktiviteter, uanset baggrund, køn, alder og kultur.

Meningsfuldhed, udfordringer, aktiv deltagelse og leg er grundlæggende for barnets dannelsesproces.

Pædagogiske handlinger

- Vi er opsøgende og nysgerrige på, hvordan verden opleves i børnehøjde.
- Vi anvender tre forskellige indgange til at inddrage børneperspektivet:
 - børn som aktive formidlere af deres perspektiv.
 - voksne som formidlere af børneperspektiv.
 - fælles udforskning af børneperspektiv.
- Vi inddrager og opmuntrer barnet til at være aktiv deltager, der samarbejder med andre og er med i demokratiske beslutningsprocesser.
- Vi lytter til barnets oplevelser, tanker og følelser for at fremme dets følelse af værdi og anerkendelse.
- Vi skaber strukturer og rutiner, der understøtter barnets alder, udvikling og trivsel.
- Vi prioriterer fordybelsestid, hvor der arbejdes med børn i mindre grupper, så alle børn høres og ses.
- Vi vægter vigtige sociale spilleregler.
- Vi er gode rollemodeller for børnene.
- Vi samarbejder med forældrene om barnets dannelsesproces.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Leg

Legen har værdi i sig selv og er barnets grundlæggende udtryksform. Legen er en proces uden facit, nytteperspektiv eller endeligt mål. Legen er ikke et middel til at lære noget, men et mål i sig selv. Barnets spontane og selvorganiserede leg skal både anerkendes og respekteres og gives betydelig plads i hverdagen. Legen stimulerer barnets fantasi, virkelyst og nysgerrighed. Vi anerkender legen som afgørende for barnets selvværd, identitet og dannelse samt udvikling af sociale, kreative, følelsesmæssige, kognitive og sproglige kompetencer.

At lege fordrer legemod - at barnet sætter sig selv på spil og går åbent ind i en verden, hvor barnet ikke ved, hvor legen fører hen, hvad der vil ske, om det bliver forstået, accepteret eller afvist.

Det barnet får ud af at lege er komplekst og uforudsigeligt - legen kan ikke sættes på formel med input og outcome. Barnet leger for stemningen, glæden, lysten, at være i nuet og især fordi, det ikke kan lade være.

Pædagogiske handlinger

- Vi viser respekt for legen og giver den tid og rum.
- Vi udvikler børnenes leg gennem voksendeltagelse.
- Vi rammesætter, støtter og guider legen, så legen udvikler sig positivt for alle børn.
- Vi har øje for børnenes behov for forskellige lege, hvor der tages hensyn til både fællesskabet og det enkelte barn.
- Vi sikrer rum og mulighed for konstruktionslege, rollelege, højaktive lege, bevægelseslege, fantasilege og regellege.
- Vi giver børnene oplevelser som inspiration og næring til legen.
- Vi indretter legemiljøer der er foranderlige både ude og inde, der tydeligt viser barnet rummets og legens muligheder.
- Vi er opmærksomme på, at barnet har mulighed for at afprøve nye roller og nye sociale fællesskaber.
- Vi har øje for forhindringer og begrænsninger for legen: Plads, indretning, rammer, regler, rutiner, kontrol, sikkerhed, overvågning og fordomme om god og dårlig leg.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Læring

Barnet lærer hele tiden og barnet lærer bedst, når det oplever mening og mestring. Læring tager derfor udgangspunkt i det enkelte barns forudsætninger og kompetencer samt tager afsæt i vores viden om barnets forskellige måder at lære på. Vi vægter, at så mange sanser som muligt involveres i enhver aktivitet.

Barnet lærer gennem aktiv deltagelse, derfor involverer vi barnet i det daglige liv i institutionen samt i børnefællesskaberne.

Barnet lærer ved at lege, bruge sin krop, stille undrende spørgsmål og få lov til at eksperimentere. Barnet lærer også gennem voksenplanlagte aktiviteter og hverdagsrutiner.

Motivation, nysgerrighed, afprøvning, fordybelse, koncentration, fantasi og forestillings-evne er vigtige drivkræfter i læreprocesser.

Læring fremmes ved at slippe fantasien løs, eksperimentere og turde begå fejl.

Pædagogiske handlinger

- Vi rammesætter, medinddrager barnet samt skaber læringsmiljøer, som fremmer lysten til at lære.
- Vi skaber læring, der understøtter barnets generelle udvikling.
- Vi undersøger, hvad barnet har lyst til, men skal også vide hvad det har brug for.
- Vi skaber mulighed for læring gennem alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund.
- Vi har blik for at inddrage barnets erfaringer og interesser fra hjemmet og andre arenaer.
- Vi skaber indretning og stemninger, der understøtter barnets læring.
- Vi arbejder med alle barnets sanser.
- Vi arbejder med æstetiske læreprocesser.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Børnefællesskaber

Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber med hensyntagen til barnets perspektiv, som det pædagogiske personale giver rammerne og mulighederne for.

Det er vigtigt, at barnet oplever at have venner, være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. Det er afgørende, at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at afprøve forskellige roller og positioner.

Vi har en vigtig opgave i at lære barnet de sociale spilleregler og dermed skabe balance mellem individ og fællesskab. Fællesskabsfølelsen bliver styrket gennem traditioner og institutionens kultur.

Forældrene har et medansvar for at skabe et velfungerende børnefællesskab præget af anerkendelse.

Pædagogiske handlinger

- Vi skaber rammer og muligheder for, at barnet kan etablere venskaber.
- Vi giver barnet mulighed for at lege på tværs af alder, køn og kultur.
- Vi er nysgerrige på barnets perspektiv og dets deltagelse i fællesskabet.
- Vi vægter vigtige sociale spilleregler - så som at:
 - Lytte til og samtale med andre.
 - Hjælpe andre.
 - Acceptere hinanden og vise hensyn.
 - Vente på tur.
 - Være opmærksom på, hvordan andre har det og udtrykke medfølelse.
 - Samarbejde.
 - Glædes over andres glæde.
- Vi involverer og inddrager forældrene.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Pædagogisk læringsmiljø

Vi skal være med til at understøtte det gode børneliv. Forstået som et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor nære og tillidsskabende voksne giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig.

Vores pædagogiske læringsmiljø og den pædagogiske læreplan danner rammen, der skal fremme det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse. I vores pædagogiske praksis skal vi etablere et pædagogisk læringsmiljø, som inddrager børnenes perspektiv, giver mulighed for at alle børn kan være deltagere i børnefællesskaber samt tilgodeser det enkelte barns forskellige forudsætninger i børnegruppen.

I vores pædagogiske læringsmiljø arbejder vi bevidst med pædagogik, rammesætning, organisering og tilrettelæggelse af praksis - så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Vi er bevidste om at et inkluderende læringsmiljø fordrer en vedvarende pædagogisk udviklingsproces og at etableringen af et dynamisk og inkluderende læringsmiljø forudsætter, at vi kan udforske de problemstillinger og barrierer, som løbende opstår i praksis omkring, at alle børn kan tage del i hverdagens aktiviteter - både vokseninitierede og børneinitierede.

Pædagogiske handlinger

- Vi rammesætter målrettede aktiviteter, som støtter og guider barnet og børnegruppen i dets udvikling.
- Vi stiller åbne, nysgerrige og undrende spørgsmål i en længere dialog med barnet og børnegruppen.
- Vi sammensætter legegrupper på tværs af baggrund, køn og nationalitet.
- Vi giver plads til at barnet støttes i at sige til og fra.
- Vi gør os pædagogisk-didaktiske overvejelser, der støtter barnets kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring.
- Vi deltager aktivt i børns leg - for at facilitere legen.
- Vi arbejder bevidst med læring i hverdagsrutiner, leg og planlagte aktiviteter.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Forældresamarbejde

Forældrene er fundamentet i barnets liv. Vi efterspørger derfor altid forældrenes viden om deres barn og inddrager dem i det professionelle arbejde.

Vores forældresamarbejde bygger på tillid, åbenhed og gensidig respekt. Det giver tryk-
hed og sammenhæng i barnets hverdag. Forældresamarbejdet foregår via en åben og po-
sitiv dialog, hvor vi supplerer hinanden. Personalet skaber rammerne for dialogen, hvor
forældrene har indflydelse på barnets og børnegruppens hverdag.

En god personlig kontakt mellem forældre og os gør det nemmere at formidle og drøfte
udfordringer i forhold til barnet. En god personlig kontakt forældrene imellem gør det
også nemmere at løse udfordringer og konflikter blandt børnene.

Det er vores ansvar, at alle forældre oplever et godt og positivt møde med institutionen.
Forældre skal kunne mærke, at vi er professionelle inden for vores fag - også i måden vi
skriver og taler på. Vi tydeliggør, hvad forældre kan forvente og hvad vi forventer af
forældrene.

Pædagogiske handlinger

Vi ser forældresamarbejdet i følgende tre niveauer:

Forældreinformation:

- Beskeder og nyhedsbreve via internt kommunikationssystem
- Årsplaner
- Forældremøder med oplæg
- Synliggørelse af pædagogiske dokumentationer som afspejler institutionens pæda-
gogiske hverdag og/eller projekter

Forældreinddragelse:

- Forældresamtaler bl.a. gennem Dialogværktøjet og TVÆRS-enhed

Forældreinvolvering i forhold til:

- Hverdagen
- Projekter
- Børnefællesskabets trivsel
- Fokuspunkter i Hjernen og Hjertet

Forældrebestyrelsen i Område Ribe ønsker:

- At der vejledes og vidensdeles imellem de pædagogiske personaler og forældrene.
- At forældrerådene inddrages som inspiration til arrangementer - også arrangemen-
ter hvor der ikke deltager personaler.
- At bedsteforældre med særlige kompetencer inddrages i det pædagogiske arbejde.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Børn i udsatte positioner

Børn kan være i en udsat position af mange årsager og af varierende varighed. Det kan være børn fra familier med en svag socioøkonomisk baggrund, men det kan også skyldes at et barn har været syg eller har haft længerevarende fravær og skal finde tilbage til hverdagen igen eller forældres skilsmisse eller sygdom. Det kan også skyldes, at børn i bestemte situationer befinder sig uden for fællesskabet.

Barnet skifter position i kraft af dets deltagelse i forskellige sammenhænge i løbet af dagen. Barnet er altid deltagende - barnet kan derfor ikke være ikke-deltagende i hverdagen. En udsat position skal ses som barnets oplevelse af at være i en sårbarhedsskabende situation, som opstår i konkrete hverdagssituationer.

Alle børn skal opleve at være en betydningsfuld del af børnefællesskabet og læringsmiljøet. Dette opnår vi bedst ved at læringsmiljøet skabes sammen med børnene. Det er en vigtig opgave at have øje for børn, som har en risiko for at stå uden for fællesskabet. Vi er ansvarlige for at understøtte trivsel, udvikling og læring hos børn i udsatte positioner, og ikke trække det enkelte barn ud af det almene børnefællesskab for at lave særlige aktiviteter. Vi skal imødekomme barnet inden for dets nærmeste udviklingszone i gode pædagogiske læringsmiljøer og i børnefællesskabet. Det er kvaliteten af samspillet mellem netop disse børn, os samt de øvrige børn, der har betydning for om bruddet med den udsatte position kan findes.

Alle børn skal udfordres og opleve mestring i deres dagligdag i vores institution. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre tilsvarende er betydningsfulde i forældrefællesskabet. Vi har et ansvar for at støtte børn i udsatte positioner og sikre, at alle børn deltager i børnefællesskabet.

Pædagogiske handlinger

- Vi arbejder målrettet med barnets specifikke udfordringer.
- Vi har positive forventninger til alle børn.
- Vi udfordrer alle børn så de oplever at mestre både børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter.
- Vi arbejder pædagogisk med barnet indenfor dets nærmeste udviklingszone.
- Vi har øje for om barnet er i risiko for at stå udenfor børnefællesskabet.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Det er vigtigt for barnets tryghed, trivsel og læring, at det oplever sammenhæng i overgangen fra børnehave til førskole. I samarbejde med skolen arbejder vi målrettet på at skabe den bedst mulige overgang til skolen.

I det sidste børnehaveår styrkes barnet målrettet i sociale -, sproglige -, motoriske - og personlige kompetencer, som er nødvendige og gavnlige for barnet i overgangen til skole.

Vores pædagogiske tilgang er baseret på, at alle børn skal behandles lige, men ikke nødvendigvis ens. Derfor skal der være lige muligheder for at tilegne sig læring uanset barnets kognitive udviklingsniveau.

Pædagogiske handlinger

Vi sikrer den gode overgang ved at arbejde ud fra Smart Skolestart:

- Vi støtter barnet i at mestre livet og i at barnet bliver så dygtigt og livsduelig som det kan.
- Vi er aktive medspillere i forhold til, at overgangen mellem skole og dagtilbud bliver så positiv som mulig ved at samarbejde på tværs af dagtilbud og skole.
- Vi afholder forældremøder i børnehaven et år før start i før-skolen. Her deltager også skolens personale.
- Vi inviterer til forældresamtaler i jf. dialogværktøj.
- Vi besøger skolens legeplads og SFO - både med og uden deltagelse af skolens personale.
- Vi deltager i forældremøder på skolen.
- Vi arbejder ud fra det lokale aftalegrundlag: Klar-Parat-Skolestart.

Det fælles pædagogiske grundlag

Refleksioner

Inddragelse af lokalsamfundet

Det er vigtigt for barnet at have forståelse af, hvor det kommer fra og hvad det er en del af. At kende og bruge sit lokalsamfund og at se sig selv og sin omverden i et bredere perspektiv.

I Område Ribe byder nærmiljøet på:

- En alsidig natur
- Historiske temaer
- Et væld af kulturinstitutioner

Vi finder det vigtigt, at børnene får viden om og føler stolthed af at komme fra Danmarks Ældste by Ribe og samtidig får kendskab til lokalområdet.

Pædagogiske handlinger

- Vi arbejder projektorienteret og inddrager efter behov lokale kræfter, der har kendskab til aktuelle temaer.
- Vi samarbejder med den lokale skole for at give barnet kendskab til skolen og skolelivet. Vi samarbejder med de ældre klasser omkring science-relaterede emner.
- For at give barnet specifik viden inddrager vi lokale borgere, bedsteforældre og forældre, der har specifik viden om og kommer fra vores lokalmiljø og som kan bidrage til barnets udvikling og læring.

Det fælles pædagogiske grundlag

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, der fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Der skal tages afsæt i børnenes perspektiv i analysen og arbejdet med børnemiljøet. Børneperspektivet er en grundsten i arbejdet med børnemiljøet og ved at være opsøgende og nysgerrig på, hvordan verden opleves fra børnehøjde anerkender og respekterer vi, at børn har deres egne meninger og har ret til at blive hørt.

I Område Ribe har vi arbejdet med at afdække metoder, der kan bruges i denne sammenhæng.

Vi forstår børneperspektivet i et bredere perspektiv.

Vi må gøre os umage med at leve os ind i børnenes univers. Det vil sige, at vi har en grundlæggende nysgerrighed på, hvordan det opleves at være barn med alt, hvad det indebærer både i daginstitutionen og i hjemmet.

Vi forstår også børneperspektivet som det at understøtte børnenes demokratiske indflydelse i læringsmiljøet ved fx. at lytte til børnenes ønsker til aktiviteter, indkøb, indretning eller lign.

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

R e f l e k s i o n e r

Barnets alsidige personlig udvikling handler om den stadige udvidelse af dets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter at barnet kan engagere sig, er livsduelig, har gåpåmod og kompetencer til deltagelse. Barnet vil herigennem opleve fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd.

Vi giver barnet mulighed for at indgå i betydningsfulde relationer til andre børn og voksne, hvor barnet kan få erfaringer med forskellige sociale positioner.

Derfor understøtter vores læringsmiljø, at barnet engagerer sig i leg og aktiviteter, hvor dets selvforståelse og handlemønstre udfordres, så det erfarer sig selv og andre børn på nye måder.

Vores børnefællesskaber indbyder barnet til at lytte til andres oplevelser og meninger om verden og giver barnet erfaringer med at høre til og indgå aktivt i gensidigt forpligtende fællesskaber.

Barnet skal lære at håndtere konflikter på en hensigtsmæssig måde, og derfor understøtter vores læringsmiljø barnet i at gå egne veje og vurdere relationer og deres betydning for barnets trivsel, samtidig har vi fokus på at alle børn kan deltage i det samlede børnefællesskab. Barnet skal lære at forstå egne og andres følelser og kunne reagere på en hensigtsmæssig måde i forhold hertil. Derfor er det vigtigt, at vores læringsmiljø giver barnet mulighed for at øve sig i forskellige deltagelsesmuligheder, hvor barnet både kan være iagttagende og initiativtagende i de aktiviteter og relationer barnet indgår i.

Barnet skal øve sig i at udvise vedholdenhed når det møder med- og modgang, da det er en central kompetence, der får betydning senere i barnets livsforløb. Barnet skal lære at mestre færdigheder og blive selvhjulpne, for herigennem at opleve selvstændighed og få tro på egne evner og kompetencer.

Vi er opmærksomme på barnets spor og initiativer og giver barnet mulighed for at engagere og fordybe sig i det barnet er optaget af, for herigennem at styrke barnets koncentration, nysgerrighed og vedholdenhed. Barnet skal lære at vælge mellem mange mulige tilbud.

M å l

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situation, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering .

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

H a n d l i n g e r

For at læringsmiljøet bliver præget af høj pædagogisk kvalitet, vægter vi:

- At arbejde ud fra en anerkendende tilgang, hvor barnet mødes respektfuldt og involveres i demokratiske processer, og herigennem får medbestemmelse på egne livsbetingelser og oplever at være betydningsfulde.
- At være engagerede og indgå i tillidsbaserede relationer med barnet.
- At være ansvarlige for at sætte leg, hverdagsrutiner og aktiviteter i gang, der indbyder og udfordrer alle børns deltagelse i fællesskabet.
- At tale anerkendende til og med børnene og behandle alle mennesker respektfuldt og ligeværdigt.
- At arbejde med demokrati og demokratiske processer.
- At støtte barnets følelsesmæssige udvikling, hvor barnet øver sig i at regulere og rumme sine følelser på en hensigtsmæssig måde.
- At give barnet mulighed for at sætte egne grænser.
- At samarbejde med forældrene om at støtte og udfordre barnets personlige udvikling.

SOCIAL UDVIKLING

R e f l e k s i o n e r

Social udvikling er, udvikling af barnets evne til at indgå i samt være aktiv deltagende i sociale relationer og derved øge barnets følelse af at høre til i et fællesskab.

Vores læringsmiljø indbyder barnet til at indgå i sociale relationer og danne venskaber, for herigennem at udvikle empati.

Vi ser børnenes forskellighed som en ressource, hvor alle børn skal opleve at kunne bidrage positivt til lege, aktiviteter og samvær. Derfor møder vi barnet med positive forventninger og vores relationer bygger på ligeværd, forståelse og indlevelse, så barnet udvikler selvstændighed og får forståelse for andres måde at handle i fællesskabet.

Der er vigtigt, at vores læringsmiljø bidrager til at børnene leger med hinanden og opbygger gode kompetencer og erfaringer med at tage initiativ til leg og relationer på en positiv måde. Barnet skal indgå i forpligtende fællesskaber, hvor der er fokus på gruppens trivsel og børnenes venskab. Herigennem lærer barnet at vise respekt for andre børn og deres behov og forskelligheder på en måde så der er plads til alle.

Det er vigtigt, at vi har et tæt samarbejde med forældrene omkring barnets sociale læring og udvikling, idet dialogen med forældrene bidrager positivt til barnets læring og hele børnegruppens trivsel og fællesskab. Vi har fokus på at tydeliggøre for forældrene, at deres barn er en del af et fællesskab, hvor de indbyrdes relationer har stor betydning for barnets oplevelse af fællesskab og sociale kompetencer videre i livet, og at forældrene har en forpligtelse til at støtte op om børnefællesskaberne.

Legen har stor betydning og værdi i barnets sociale læring. Derfor giver vores læringsmiljø plads og mulighed for leg, hvor barnet kan lære at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter, idet legen er uforudsigelig og bliver til undervejs. I legen øver barnet sig i at afkode de formelle og uformelle legekoder og selv komme med forslag, der kan bringe dem ind i legen og fastholde og udvikle den.

Alle børn har adgang til legefællesskabet, så derfor er det vores opgave, at veksle mellem at gå foran, ved siden af og bagved børnene i legen for at understøtte deres deltagelse i legen. Vi har stor fokus på tilrettelæggelsen af læringsmiljøet så det fysiske miljø, indretning, legetøj og atmosfæren bidrager positivt til barnets leg og sociale udvikling og kompetencer.

SOCIAL UDVIKLING

Må å l

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

H a n d l i n g e r

For at læringsmiljøet bliver præget af høj pædagogisk kvalitet, vægter vi:

- At have en anerkendende tilgang med positive forventninger.
- At give plads til legen og indrette gode legemiljøer, der understøtter børnenes alder og interesser.
- At understøtte legen og støtte børnene i at danne venskaber.
- At have ansvar for at alle børn er en del af fællesskabet, hvor deres forskellighed er en ressource.
- At guide børnene i konflikter så alle bliver hørt og set.
- At have et tæt samarbejde med forældrene omkring barnets og børnegruppens sociale udvikling og trivsel.
- At have en generel opmærksomhed på, at vi alle er forskellige og at vi alle har værdi.
- At passe på hinanden, men også at passe på institutionens ting.
- At have fokus på at øve sig i at dele med hinanden.

KOMMUNIKATION OG SPROG

R e f l e k s i o n e r

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Sproget er en forudsætning for at kunne udtrykke sig og for at kunne kommunikere. Derfor arbejder vi både med talesprog, kropssprog, skriftsprog og billedsprog for der igennem at styrke barnets sprogudvikling.

Vi understøtter barnets sproglige udvikling og kommunikation ved at være indlevende, nysgerrige og ved at vise interesse for kommunikation og samtale med et særligt fokus på det, barnet er optaget af. Vi er ligeledes sproglige rollemodeller, som medvirker til at barnets sprog udvikles ved at lytte, fortælle, stille spørgsmål og lege med sproget.

Når vi kommunikerer har vi fokus på at være nærværende - således at vi kan understøtte barnets interaktion med omgivelserne og samtidig tage udgangspunkt i barnets zone for nærmeste udvikling.

Barnets kommunikation og sproglige udvikling påvirkes af de sociale fællesskaber, de deltager i. Vi har fokus på, at barnet danner relationer, indgår i fællesskaber, vedligeholder venskaber og understøttes i at deltage i legen - også på tværs af aldersgrupper.

Vi har fokus på, at vores organisering og vores pædagogisk didaktiske overvejelser understøtter samtaler af høj kvalitet i alle sammenhænge mellem voksne og børn og børnene imellem.

Vi har fokus på at involvere forældrene i vores arbejde med børns kommunikation og sprog - både i forhold til det enkelte barn, men også i forhold til børnegruppen.

M å l

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

KOMMUNIKATION OG SPROG

H a n d l i n g e r

For at læringsmiljøet bliver præget af høj pædagogisk kvalitet, vægter vi:

- At skabe et læringsmiljø, hvor der er fokus på at have tid og ro til samtale, at have øjenkontakt og bruge barnets navn.
- At være sproglige rollemodeller.
- At være deltagende i børns leg.
- At prioritere tid og rum til dialog og samtale.
- At indrette inspirerende læringsmiljøer, hvor barnet kan tilegne sig førskrift-sproglige færdigheder.
- At arbejde med rim og remser.
- At benævne barnets verbale og nonverbale initiativer.
- At anvende et varieret sprog og avancerede, ukendte og nye ord.
- At anvende sjove, skæve, svære, fantasirige og humoristiske ord/sætninger.
- At arbejde med de 5 turtagninger i dialog med barnet.
- At arbejde med barnets begyndende digitale dannelse.
- At understøtte forældrene i at sprogstimulere barnet.

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

R e f l e k s i o n e r

Barnet oplever og sanser gennem kroppen. En stærk krop og glæden ved at bevæge sig dannes i barndommen. En sund og aktiv dagligdag har betydning for barnets livsglæde og sundhed resten af livet. At være fysisk aktiv er med til at give energi, styrke og udholdenhed.

Gennem brug af kroppen, bliver alle barnets sanser stimuleret, og der opbygges et godt fundament for barnets alsidige udvikling. Det er derfor vigtigt, at vores læringsmiljø understøtter, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på. Barnet skal opleve krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så det bliver fortrolige med kroppen, kropslige fornemmelser, kroppens funktioner og mangfoldige bevægelsesmuligheder.

Krop og bevægelse er en sanselig tilgang til verden, derfor skal vi give mulighed for at udforske, nyde og forstå det fysiske miljø, natur og kultur gennem kropslig handling.

M å l

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

For at læringsmiljøet bliver præget af høj pædagogisk kvalitet, vægter vi:

- At være fysisk aktive sammen med børnene for at motivere børnenes bevægelsesinitiativer og bevægelsesglæde.
- At udfordre barnet motorisk både i høj og lav arousal.
- At tilrettelægge sange og lege som indeholder sansemotoriske bevægelser. (De taktile, vestibulære og kinæstetiske sanser)
- At tilrettelægge aktiviteter der stimulerer de syv sanser. (Føle-, syns-, høre-, smag-, lugte-, krops- og balancesansen)
- At indtænke motorik og bevægelse i alle aktiviteter.
- At indrette ude- og inderummet så det indbyder til, at barnet udforsker sig motorisk.
- At alle børn er ude dagligt.
- At lære barnet gode hygiejne- og kostvaner.

NATUR, UDELIV OG SCIENCE

R e f l e k s i o n e r

Naturoplevelser i barndommen sætter spor langt ind i det voksne liv. Ved at være i naturen stimuleres og styrkes barnets sanser og motorik - og barnet får mulighed for at bruge sin fantasi. Det er vigtigt, at barnet lærer om naturen og dens betydning samt oplever glæden ved at være i naturen.

Naturen inspirer barnets undren og behov for viden. Vi understøtter barnet ved at være engagerede og udfordrer barnets nysgerrighed.

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor barnet kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige processer.

Natur- og udeliv giver barnet sanseoplevelser. Vores uderum giver plads til sansning, bevægelse, fantasi og kreativitet og er et godt grundlag for kolbøtter, vilde lege samt eventyrlige og farlige lege. Lege som stimulerer barnets kreativitet.

Vi giver barnet legemuligheder og oplevelser i naturen og med naturen, så de får mulighed for at lære sig selv og naturen at kende samt tilegner sig erfaringer med årsag, virkning og sammenhæng.

I Ribe og omegn har vi en rig og forskelligartet natur, som vi inddrager i barnets læringsmiljø.

Når vi arbejder med science tager vi udgangspunkt i et læringssyn, der aktivt inddrager barnets viden og erfaringer, undren og spørgsmål, men som samtidig forstyrrer og udfordrer barnets forståelse.

Vi har fokus på barnets spirende talfornemmelse og fornemmelse for størrelser og mængder og dermed en begyndende matematisk opmærksomhed. Vi skaber en sammenhæng mellem den konkrete læring i hverdagen og samtidig har vi øje for naturvidenskabens forståelser og begreber.

Vi vægter, at barnet stifter bekendtskab med forskellige teknologiske redskaber, som giver barnet mulighed for at udvikle en kreativ, produktiv og kritisk tilgang til anvendelse af teknologierne.

M å l

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

For at læringsmiljøet bliver præget af høj pædagogisk kvalitet, vægter vi:

- At være undersøgende, eksperimenterende og undrende sammen med børnene.
- At motivere, pirre og inspirere barnets nysgerrighed for naturvidenskabelig læring og videnskabelige temaer.
- At vise respekt for naturen.
- At alle børn er ude dagligt.
- At indrette læringsrum så børnene får kendskab til kategorisering og systematisering. (gratis-læring og før-matematisk-forståelse).
- At tilrettelægge aktiviteter, der inddrager natur og naturfænomener.
- At arbejde med barnets begyndende forståelse for bæredygtighed. (f.eks. genbrug, madspild, forbrug af ressourcer, affaldssortering og affaldsindsamling).
- At barnet får erfaring med og viden om den lokale natur.

Vi har i vores område:

- Science-ambassadør og science-superbrugere, der inspirerer os.

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

R e f l e k s i o n e r

Kultur er en kunstnerisk skabende kraft, der aktiverer barnets sanser og følelser. Jo flere kulturelle indtryk barnet møder, jo bredere bliver dets syn på verden, andre mennesker og på sig selv. Ved at vi styrker barnets interesse for kunst og kultur og ved at lade barnet skabe og udfolde sig kreativt, giver vi barnet indsigt i en verden, der er meget mangfoldig, og barnet får nye erkendelser om sig selv.

Vores læringsmiljø bidrager til at udvikle barnets forståelse af egne værdier og respekt for andres. Når barnet lærer tolerance for andres kulturer og værdier, får barnet oplevelse og forståelse af, at livet rummer mange facetter.

Vi giver barnet mulighed for at være med til at skabe egen mening og indhold i hverdagen gennem et demokratisk fællesskab, hvor barnet sikres deltagelsesmuligheder og oplever, at det tager aktiv del i beslutningsprocesser ud fra dets erfaringsniveau og formåen.

Vores læringsmiljø understøtter, at barnet får mangfoldige kulturelle og æstetiske oplevelser både som tilskuer og aktiv deltager, så dets engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed stimuleres.

M å l

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

For at læringsmiljøet bliver præget af høj pædagogisk kvalitet, vægter vi:

- At give barnet forskellige kulturelle oplevelser.
(Bibliotek, museer, kirke, teater, musik).
- At formidle kultur som kan inspirere barnets egne æstetiske udtryksformer.
(Teater, musik, male, tegne, sang optræden).
- At præsentere barnet for andre kulturer og traditioner.
(Eks.vis musik og mad fra børnenes hjemlande, inddrage børnenes rejsemål, afholde traditioner fra forskellige verdensdele, at involvere vores tosprogede forældre).
- At give barnet adgang til materialer og redskaber herunder digitale redskaber, der inspirerer og giver barnet lyst til kreative udfoldelser.
- At give barnet plads, tid og rum til fordybelse og nærvær i den kreative proces.
- At præsentere barnet for traditioner.
- At barnet stifter bekendtskab med vores lokale kulturhistorie.
(Eks.vis Ribe Domkirke, museerne i Ribe, de gamle gader i Ribe, vikingerne, middelalderen, Maren Splid, Slotsbanken).

EVALUERING OG DOKUMENTATION

Med evalueringskultur i dagtilbuddet forstås, at lederen har ansvar for, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

R e f l e k s i o n e r

Professionel dømmekraft og en systematisk faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for pædagogisk udvikling. Refleksionen forudsætter, at vi er nysgerrige og undersøgende på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp. Vi skal turde udfordre hinandens vaner og rutiner og gøre det naturligt at dele viden og ideer til nye løsninger på tværs. Med afsæt i refleksioner og etablering af en feedbackkultur skaber vi stærkere læringsfællesskaber.

Dokumentation til udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer kan være beskrivelser, iagttagelser eller videooptagelser af den pædagogiske praksis. Dokumentation af børnenes udbytte kan eksempelvis være børnenes egne produktioner, meninger, udtryk for trivsel, hvad de er optagede af og forældrenes informationer, holdninger og tilfredshed.

Dokumentation er også vores erfaringer, viden fra observation af børnenes leg og fortællinger fra praksis. En konkret måde vi benytter til at dokumentere på, er udarbejdelsen af en æstetisk dokumentation. Metoden, vi arbejder med, er inspireret fra Pistoia i Italien. Her er der stor tradition for både æstetik og dokumentation. Metoden er tilpasset danske forhold. I pædagogiske sammenhænge er det både at synliggøre et udsnit af det, vi gør med børnene og en metode til at undersøge, reflektere og evaluere vores egen praksis. Det er væsentligt at fokusere på, hvad et udsnit er og hvem vi synliggør for. Et udsnit er en del af såvel den teoretiske som den praktiske pædagogik. Vi kan ikke dokumentere hele den pædagogiske virkelighed. Hvem det retter sig mod er afgørende for den form dokumentationen har.

Det kan være:

- Intern eller ekstern – dvs. at den både kan bruges til egen reflektere over praksis eller mod børnene. Den kan også målrette sig omverdenen – forældrene, andre kolleger, andre interesserede, forvaltningen, politikere.
- Beskrivende, dvs. en dokumentation som viser, hvad vi laver med børnene eller hvad børnene laver selv.

Den synlige del af dokumentationen er et følgeprodukt af iagttagelsen og fortolkningen.

Sidst men ikke mindst er dokumentation også databaseret på forskning, resultater af evidensbaserede undersøgelser, vurderingsredskaber I Hjernen og Hjertet.

Evalueringen baseres på den indsamlede dokumentation, herunder den løbende pædagogiske dokumentation og de systematiske refleksioner, der foregår i det enkelte læringsfællesskab blandt ledere og pædagogisk personale.

En god evalueringskultur fordrer at der afsættes ugentlig tid til forberedelse, evaluering og dokumentation.

EVALUERING OG DOKUMENTATION

- I det daglige pædagogiske arbejde reflekteres der over følgende spørgsmål:
 - Hvad skete der i dag?
 - Er der noget du undrer dig over?
 - Er der noget du gerne vil debattere med dine kolleger?
 - Hvilke nye tanker sætter det i gang hos dig?
- I vores pædagogiske arbejde med projekter evaluerer vi på baggrund af målene i en udvidet SMTTE-model og over følgende spørgsmål:
 - Er der noget vi skal gøre anderledes til næste gang?
 - Hvad har vi lært om vores planlægning i forhold til de mål vi har sat os for både børn og voksne?
 - Er der noget vi skal forandre?
 - Hvilket tanker gør vi os overordnet om vores praksis efterfølgende?
 - Hvad skal vi gøre henholdsvis mere eller mindre af?
 - Hvad er relevant at formidle til forældrene?
- Alle pædagoger i Område Ribe udarbejder en æstetisk dokumentation en gang årligt. Den æstetiske dokumentation udarbejdes på baggrund af faseskemaerne og en SMTTE-projektbeskrivelse. Den æstetiske dokumentation tager udgangspunkt i et fælles udvalgt fokus for enten det enkelte team, afdelingen eller hele Område Ribe.
- Den pædagogiske leder udarbejder en overordnet årsplan for afdelingen, som evalueres en gang om året.
- Personalet fremlægger dokumentation og evaluering af årets pædagogiske indsatser for hinanden på pædagogiske møder i de enkelte afdelinger.
- Udvalgt dokumentation fra evalueringsprocesserne samles af områdelederen, og tages med til den årlige evaluering af læreplanen sammen med områdebestyrelsen. Pædagogerne fremlægger dokumentation for Områdebestyrelsen en gang årligt.
- Vi arbejder på at udvikle vores feedbackkultur.

Børn & Kultur

Esbjerg Kommune